1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ВИЩОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО СУДУ УКРАЇНИ З РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ЩОДО ВІДНЕСЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО ІНТЕРВ'Ю ДО ОРІЄНТОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ВЖИТТЯ ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПОДАЛЬШИХ НЕОБХІДНИХ ЗАХОДІВ[1]

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (судова палата у кримінальних справах)

Реферат. Ухвалою колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.03.2014 у справі № 5-232км14 сформульовано правову позицію щодо процесуального статусу результатів психофізіологічного інтерв'ю із застосуванням поліграфа. Справу розглянуто за касаційними скаргами захисників двох засуджених за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України (умисне вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб) на вирок Іллічівського міського суду Одеської області від 27.05.2013 та ухвалу Апеляційного суду Одеської області від 01.10.2013. Касаційні скарги залишено без задоволення, а судові рішення без змін. Суд виходив із того, що відповідно до Кримінального процесуального кодексу України результати психофізіологічного інтерв'ю не є джерелом доказів, застосування поліграфа чинним законодавством не регламентоване, а спеціаліст, який проводить таке дослідження, не підлягає кримінальній відповідальності за завідомо неправдивий висновок. Звідси випливає основна теза: такі результати не можуть бути підставою для висновку про винуватість чи невинуватість особи, проте можуть слугувати орієнтовною інформацією, яку органи досудового розслідування мають підтвердити або спростувати доказами, одержаними в установленому законом порядку. Редакція журналу подає цю позицію разом з іншими ухвалами того самого суду щодо поліграфа, ухваленими у 2012–2016 рр.: від 13.12.2012 у справі № 5-1509к12 (недопустимість результатів дослідження на поліграфі, якщо фахівця залучено у спосіб, не визначений КПК), від 13.03.2014 у справі № 5-1126км14 (порушення під час визнання неналежним доказом висновку психофізіологічної експертизи; вирок і ухвалу скасовано з направленням справи на новий судовий розгляд), від 12.11.2015 у справі № 5-2095КМ15 (неприпустимість визначати за допомогою поліграфа достовірність показань учасників процесу) та від 09.02.2016 у справі № 5-1011км15 (механізм використання в судовому процесі висновків психофізіологічної експертизи із застосуванням поліграфа). Зіставлення цих рішень дає змогу простежити, як касаційний суд розмежовував позапроцесуальне опитування на поліграфі та висновок психофізіологічної експертизи. Для слідчих, прокурорів, адвокатів і судових експертів позиція важлива тим, що окреслює межі використання результатів психофізіологічного інтерв'ю: вони придатні для планування подальших слідчих дій, але не замінюють доказів.

Ключові слова: психофізіологічне інтерв'ю, поліграф, правова позиція, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, допустимість доказів, орієнтовна інформація, досудове розслідування, психофізіологічна експертиза, касаційна практика, Кримінальний процесуальний кодекс України.

Legal Position of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases on Treating the Results of a Psychophysiological Interview as Indicative Information for Further Measures by Pre-Trial Investigation Authorities

Vyshchyi spetsializovanyi sud Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav (sudova palata u kryminalnykh spravakh).

Abstract. Ukrainian courts have repeatedly had to decide what weight, if any, polygraph findings may carry in criminal cases. This summary presents the legal position set out by a panel of the Criminal Chamber of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases in its ruling of 20 March 2014 in case No. 5-232km14. Defence counsel for two women convicted of premeditated murder committed by a group of persons in prior conspiracy (Article 115(2)(12) of the Criminal Code of Ukraine) challenged the judgment of the Illichivsk City Court of Odesa Region and the ruling of the Court of Appeal of Odesa Region; the cassation appeals were dismissed. The court held that, under the Criminal Procedure Code of Ukraine, the results of a psychophysiological interview are not a source of evidence, that polygraph use is not regulated by the legislation in force, and that the specialist conducting such testing bears no criminal liability for a knowingly false conclusion. Such results therefore cannot ground a finding of guilt or innocence. They may serve only as indicative information prompting investigators to take further steps to confirm or refute it with evidence obtained in the manner prescribed by law. The editors set this ruling alongside four other decisions of the same court issued between 2012 and 2016, which addressed the inadmissibility of polygraph results obtained by engaging a specialist outside the procedure of the Code, errors in rejecting a psychophysiological expert opinion, the impermissibility of using the polygraph to establish the credibility of testimony, and the use of such expert opinions at trial. The material helps investigators, prosecutors, defence lawyers and forensic experts to distinguish an extra-procedural polygraph interview from a forensic examination.

Keywords: psychophysiological interview, polygraph, admissibility of evidence, indicative information, pre-trial investigation, High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases, cassation case law, Criminal Procedure Code of Ukraine, psychophysiological examination using a polygraph.

Першоджерело: *Ухвала колегії суддів судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.03.2014 у справі № 5-232км14.* [2] *Реферат оприлюднено в журналі 25.07.2019.*

References

1. Vyshchyi spetsializovanyi sud Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav (sudova palata u kryminalnykh spravakh). Pravova pozytsiia Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav shchodo vidnesennia rezultativ psykhofiziolohichnoho interviu do oriientovnoi informatsii dlia vzhyttia orhanamy dosudovoho rozsliduvannia podalshykh neobkhidnykh zakhodiv [Legal Position of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases on Treating the Results of a Psychophysiological Interview as Indicative Information for Further Measures by Pre-Trial Investigation Authorities] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 5 (23). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/984-pravova-pozitsiya-vishchogo-spetsializovanogo-sudu-ukrajini-z-rozglyadu-tsivilnikh-i-kriminalnikh-sprav-shchodo-vidnesennya-rezultativ-psikhofiziologichnogo-interv-yu-do-orientovnoji-informatsiji-dlya-vzhittya-organami-dosudovogo-rozsliduvannya-podalshikh-neob-

khidnikh-zakhodiv-z-metoyu-pidtverdzhennya-chi-sprostuvannya-takoji-informatsiji-dokazami-oderzhanimi-u-vstanovlenomu-zakonom-poryadku (onovlena versiia vid 02.02.2020). [in Ukrainian].

2. Ukhvala kolehii suddiv sudovoi palaty u kryminalnykh spravakh Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 20.03.2014 u spravi № 5-232km14 [Ruling of the Panel of Judges of the Judicial Chamber for Criminal Cases of the High Specialised Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases of 20.03.2014 in Case No. 5-232Km14]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/37973984 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].